

OD NORMALIZACE K LISTOPADU 1989

OČIMA HUDEBNÍKA ...

Jiří DOHNAL

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KOLÍN V., MNICHOVICKÁ 62 KOLÍN
MATĚJ ŠKRAMOVSKÝ

ALEXANDER TATÁR

2022

Narodil se 26. 3. 1969 ve Valašském Meziříčí. Do třetí třídy chodil do pionýrsko - tábornického oddílu, podle jeho hodnocení velice specifického - vymykal se totiž všem zažitým zvyklostem. Obohatil ho do budoucího života, kdy se sám také rozhodl pracovat s mládeží.

Rodiče usoudili, že má Jiří hudební talent. Přihlásili ho do lidové školy umění, kde setrval celých osm let. Musel se učit na klarinet, protože jeho vysněný saxofon byl považován za buržoazní nástroj. Musel ho mít tedy jen jako doplňkový. Zároveň se učil hrát na banjo, mandolínu, kytaru a housle.

Měl štěstí na učitele, který ho nadchl pro jazz. Z jeho popudu začal hrát v malém jazzovém orchestru na saxofon. I díky tomu získal již v 15 letech angažmá jako saxofonista v undergroundové kapele.

Dalším obrovským koníčkem se stalo horolezectví, absolvoval i spoustu expedic, třeba na Kavkaze.

Později začal hrát ve skupině Slepé střevo (Rytmus), předchůdkyni skupiny Mňága a Žďorp. Skupina vzhledem k svému repertoáru měnila často názvy, aby mohla hrát a koncerty jí nebyly zakázány. Což se později opravdu stalo. Možná i proto, že jejich písničky se hrály na Rádiu Svobodná Evropa a Hlasu Ameriky. To též vedlo k persekuci proti členům skupiny – všichni Jiřího spoluhráči byli postupně vyloučeni ze studií na vysoké škole. Například Petr Fiala (zakládající člen Mňagy a Žďorpu) odešel z VŠ přímo do kotelny. Později se Jiří Dohnal stal hostujícím hráčem Mňagy a Žďorpu. Během natáčení v Havířově zažil i ozbrojený zásah Státní bezpečnosti. Setkal se i se zadržením a výslechem.

Za svou práci s mládeží byl nominován na bronzovou medaili Ministerstva školství. Tu ale vzhledem k zájmu Státní bezpečnosti nikdy nedostal.

Na střední škole i přes svou angažovanost větší problémy neměl. Ty nastaly až při zájmu jít na vysokou školu. Pedagogická fakulta nepřipadala v úvahu, zvolil si tedy Přírodovědeckou fakultu, obor matematika a fyzika. Z ní na vysněnou pedagogickou fakultu později přestoupil. Tam zažil bezdůvodné vyhazovy od zkoušek. I z těch, na které byl připraven. Z toho důvodu musel i opakovat ročník. Znovu nastoupil v roce 1989.

Ve druhém ročníku na PF UP v Olomouci ho zasáhly události na Národní třídě v Praze v listopadu 1989. Měl se účastnit symbolického štafetového běhu, vzhledem ke zranění do Prahy ale nepřijel. Jeho spolužáci ale byli zmláceni při studentské demonstraci 17. listopadu a on se rozhodl zapojit do stávky i stávkového výboru na fakultě. Formulovali prohlášení, množili letáky a plakáty, komunikovali s Prahou. Jako aktivní horolezci sundávali hvězdy, instalovali tabule a transparenty. Zapojil se i do sekce výjezdů - jezdil mezi dělníky, diskutoval s nimi a informoval je o cílech studentské stávky. Organizoval setkání s občany - mítinky na náměstích v Ostravě, Havířově a Karvině.

Zažil euforii i deziluzi revoluční doby. Do politiky se ale nezapojil. Na nějaký čas zanechal „bigbítu“, navštěvoval Indii a učil se hře na hudební nástroj sitár. Stal se i jejím propagátorem v Čechách i na Slovensku. Věnoval se práci s mládeží i horolezectví. Angažoval se i v ekologickém hnutí, stal se i zaměstnancem Hnutí Duha. Někdy čas strávil i se svou ženou v Austrálii, kde jí pomáhal s přírodovědeckým výzkumem ohrožených i nových druhů fauny.

V současné době se profesně zaměřil na roli lektora konzultanta firem a psychoterapii.

Studentská stávkna na UPOL - Olomouc (archiv J. Dohnal)

Listopad 1989 - Olomouc (archiv J. Dohnal)

„V Listopadu 1989 se u mne hodně věcí setkala dohromady. Jednak já jsem byl vždy spíše zvyklý věci organizovat a přebírat je do svých rukou, než být pasivně ve vleku něčeho. Komunisty jsem neměl rád, režim jsem neměl rád a na rozdíl od lidí ve vyšších ročnících jsem neměl do školy natolik „nainvestováno“ jako čtvrtáci a pátáci. Ti logicky také nechtěli přijít o absolvování vysoké školy, tak se drželi spíše zpátky. Je zajímavé, že „revoluce“ byla tažena lidmi z druhých ročníků.

Společně se mnou se zapojili lidé, které jsem znal. Kluci, kteří se mnou lezli po skalách, tak jsme spolu do toho šli naplno. Bylo tam hodně vlivů, že jsme se tak nechali do toho zatáhnout. No zatáhnout, rádi jsme přiložili ruku k dílu. Společnému.”

(rozhovor s Jiřím Dohnalem - květen 2022)

SCÉNÁŘ ROZHOVORU S PANEM JIŘÍM DOHNÁLEM

1. Matěj – 0:15

Jsme v budově 5. základní školy v Kolíně a naším hostem je Jiří Dohnal, obyčejný kluk z Valmezu, který se narodil rok po invazi. Talentovaný hráč na saxofon a banjo, později na sitár. Na své dětství vzpomíná takto.

1. stopáž – 1:05 – 1:43

„Na své dětství v totalitě vzpomínám s rozporuplnými pocity. Kdybych měl tu dobu charakterizovat nějakým způsobem, tak bych ji charakterizoval asi jako šedou. Samozřejmě, že během dětství se děje spousta věcí, které jsou pozitivní. Je to prostě dětství. Život, ať probíhá kdekoliv, tak asi nemůže být stoprocentně negativní. Na druhou stranu jsem rád, že v dnešní době lidé mohou dětství a takové ta svá „náctiletá léta“ prožívat v úplně jiném duchu.“

2. Alex 0:10

Během svého dospívání se musel vyrovnávat s tím, že něco slyšel doma a něco jiného třeba ve škole. Zároveň věděl, že o tom „doma“ nesmí nikde mluvit.

2. stopáž - 2:46 – 3:46

„Rodiče se báli o politice otevřeně hovořit. A málokdo věřil tomu, co se oficiálně povídá. Ona to byla taková doba, že nebylo čemu věřit. Byla to doba, kdy církve byly rozbité. Takže nějaká fundamentální víra, o kterou by se člověk opřel, tady nebyla. Věděli jsme, že jsme nemohli věřit sdělovacím prostředkům, protože ty se ani nedaly sledovat... To byl děs. A čemu jsme věřili? Možná více konspiračním teoriím, současným jazykem řečeno, než prostě tomu, co se povídalo. Protože jsme věděli, že lidé mají určité autentické zkušenosti, které se šířit nemohly. Tak jsme měli tendenci věřit spíše tomu, co se povídá.“

3. Matěj

V mládí poslouchal hudbu mnoha žánrů, jen ne tu oficiální. Na střední škole se seznámil s Petrem Fialou a přidal se ke skupině Slepé střevo, předchůdkyni skupiny Mňága a Žďorp. Jejich písně byly prezentovány na Rádiu Svobodná Evropa, což vedlo u jeho spoluhráčů k vyloučení ze studia.

3. stopáž - 10:43 – 12:08

„V době, když jsme už nemohli nikde vystupovat, tak jsme si řekli, že tu muziku alespoň natočíme. Natáčeli jsme to nadvakrát. A jedním ze studií, které jsme si improvizovaně postavili, to bylo v Havířově, bývalé budově autoškoly. Tak tam se stalo, že kluci hráli v jedné místnosti a já jsem čekal na své saxofonové sólo. A protože jsme neměli taková ta různá „udělátka“, různé rewarby, hally a tyhle elektronické záležitosti. Tak jsme dozvuk, takový ten efekt, že něco doznívá dlouho, simulovali tak, že já jsem stál na dlouhé úzké chodbě. Jeden mikrofon jsem měl před sebou, druhý mikrofon jsem měl vzadu na konci chodby. A teďka jsem čekal na sólo a najednou vyběhl po schodišti, u kterého jsem stál, pes. Vlčák. Bez košíku. A tak jsem jako koukal na psa, za psem vbíhalo pět příslušníků Sboru národní bezpečnosti. A já jsem z toho byl tak perplex, a jak jsem jako čekal na to sólo se sluchátkama na uších, u stojanu s mikrofonem a saxofonem... Oni to asi taky nečekali. Tak jsem jim jako ukázal, že mají být zticha. A oni fakt jako byli zticha. Já jsem zahrál sólo.

4. Alex (13)

Během studia na vysoké škole v Olomouci ho zastihl Listopad 1989. Jiří Dohnal začal pracovat ve stávkovém výboru, podílel se na výjezdech mezi dělníky, jeho vášeň pro horolezectví pomohla při instalaci transparentů.

4. stopáž - 24:45 – 26:03 (78)

„Po 17. listopadu, hnedka v pondělí, jsme měli shromáždění ve sportovní hale Univerzity Palackého v Olomouci. Víím, že tehdejší rektor strašně zrazoval všechny od toho, ať tam chodí a spoustu vyučujících. Někteří vyučující mlčeli. A tenkrát si ke stolu sedlo několik statečných. Těch kluků si vážím, že do toho tenkrát šli. A potom jsme se domluvili, že bude stávka a tu jsme si odsouhlasili. Zároveň jsme se začali organizovat. Také jsme zjistili, že musíme namnožit letáky, což nebylo vůbec jednoduché. Nějaké prohlášení, aby všichni věděli, o čem to je. Snažili jsme se to roznášet. Zjistili jsme, že lidi na nás nereagují. Takže musíme mít nějaké mluvčí, nějakou platformu. A velmi rychle jsme dali dohromady jednotlivé sekce. My jsme vedli s klukama sekci výjezdů, kde jsme měli pod sebou auta, co nám lidi poskytovali. Byli opravdu lidi, co nás vozili zdarma, byli lidi, kteří nám přinesli klíčky od auta s tím, že to auto máme plně k dispozici...“

5. Matěj (20)

I když Jiří Dohnal vnímá výsledky Listopadu 89 s rozpaky, splnil si svůj sen – může svobodně hrát, věnovat se mládeži a svými zkušenostmi konzultanta a psychoterapeuta pomáhá ostatním.

Dnešní generaci by vzkázal „Aby investovala do svého rozvoje, pochopila svou mysl i tu skutečnost, že svět není jen černá a bílá.“

Rozhovor s Jiřím Dohnalem - květen 2022

Listopad 1989 - Olomouc (archiv J. Dohnal)

NATÁČENÍ AUDIOZÁZNAMU DNE 6.5.2022

(Natáčení proběhlo v budově Základní školy Kolín V., Mnichovická 62 Kolín)
fotografie © Mgr. Jan Chvojka, 6.5.2022

AUDIO WORKSHOP V ČESKÉM ROZHLASE PRAHA 2.6.2022

fotografie © Hana Peňázová, 2.6.2022

fotografie © Hana Peňázová, 2.6.2022

fotografie © Hana Peňázová, 2.6.2022

SLOVNÍČEK POJMŮ

bigbít

Beat (v Česku také zvaný big beat) je hudební styl, který výrazně ovlivňoval mladou generaci od poloviny 60. let do začátku 70. let 20. století. Bigbitové kapely měly obvykle složení: dvě elektrické kytary, jedna baskytara a bicí.

buržoazní nástroj

Nástroj, který se nehodí pro hru v orchestrech podporovaných a financovaných socialistickou společností (například saxofon).

Hlas Ameriky

(Voice of America, VOA) je multimediální zpravodajská společnost a instituce pro oficiální zahraniční vysílání vlády USA. Začala jako rozhlasová vysílací stanice v roce 1942, později přidala televizní vysílání a internetové zpravodajství v angličtině a dalších 30 jazycích. Hlavním posláním Hlasu Ameriky je šíření informací do zemí, kde panuje jistá dezinformovanost nebo cenzura. Vysílání v češtině bylo zahájeno v březnu 1942 a pokračovalo do 27. února 2004.

Na jeho rozhlasových vlnách vysílali pořady osobnosti jako Jan Werich, Jiří Voskovec, Jaroslav Drábek či Josef Škvorecký a Ivan Medek. V letech 1950–1964 a 1968–1973 bylo vysílání na území Československa rušeno

Hnutí Duha

Hnutí DUHA je spolek založený v září 1989 v Brně. Oproti jiným organizacím, formujícím se v té době, bylo pro Duhu typické, že se soustředěněji zabývala nejen důsledky, ale i systémovými příčinami ekologických problémů.

Lidová škola umění

Nyní Základní umělecká škola (zkráceně ZUŠ) je typ školy. ZUŠ poskytují základy vzdělání v uměleckých oborech - hudebním (s převládající individuální výukou), výtvarném, tanečním a literárně-dramatickém. Organizují přípravné studium pro žáky od 5 let, základní studium I. stupně (7 roků) a II. stupně (4 roky) a studium pro dospělé (4 roky), případně studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin.

mítinky na náměstích

Pravidelná shromáždění občanů v centrech měst během listopadových událostí 1989. Řečníci z řad studentů, umělců i představitelů disentu, informovali o aktuálních požadavcích opozice.

Mňága a Žďorp, Slepé střevo

Mňága a Žďorp je česká rocková hudební skupina pocházející z Valašského Meziříčí (přesněji odtud pochází zakládající jádro skupiny např. Petr Fiala). Formovala se již od roku 1983. Často se měnilo složení kapely. Zpočátku vystupovala pod názvem Slepé střevo, členové Mňágy současně působili i v jiných kapelách (Velký plytkoš, Happyend). Tyto kapely však zanikají a od roku 1987 se již hovoří jen o skupině Mňága a Žďorp.

normalizace

Normalizace v československých dějinách je období od násilného potlačení pražského jara v roce 1968 armádami Varšavské smlouvy.

Potřeba „normalizace poměrů“ původně byla oficiálním zdůvodněním represivních opatření na počátku této epochy, jako byly čistky v komunistické straně, propouštění ze zaměstnání, obnovení cenzury, zrušení mnoha zájmových a politických sdružení a organizací a další. K postupnému znovuužitování komunistické moci došlo zejména v 70. letech 20. století, např. čistka v armádě proběhla v letech 1970–1974.

pionýrský oddíl

Komunistická strana Československa hledala po převzetí moci v únoru 1948 organizaci, s jejíž pomocí by bylo možné působit na mládež. Nejprve se k tomuto účelu pokusila využít Sokol a potom i Junák, jehož ústředí bylo 25. 2. 1948 násilně nahrazeno prokomunistickým „Akčním výborem ústředí Junáka“. Z výnosu Ministerstva školství a osvěty pak začaly vznikat první Pionýrské oddíly Junáka. Tato snaha ovšem nebyla příliš úspěšná, většina skautských oddílů se raději rozpadla nebo přešla do ilegality. Následně pak na slučovací konferenci ČSM dne 24. 4. 1949 vznikla Pionýrská organizace ČSM jako samostatná organizace. V roce 1970 proběhl takzvaný sjednocovací proces dětského hnutí – dvě největší existující dětské organizace – samostatný Pionýr a obnovený Junák – oficiálně zanikly, a organizační jednotky těchto sdružení přešly do nové organizace s názvem Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže, která byla podřízená KSČ.

Od roku 1990, tedy po pádu totalitního režimu, organizace pokračuje ve své činnosti jako samostatný spolek Pionýr

přehrávky

Kapely, které za socialismu vyhrávaly z rádií, musely mít potvrzení. Muzikanti podstupovali takzvané přehrávky, na nichž komisaři schvalovali jejich hudební tvorbu, název nebo třeba texty. Spousta kapel se ale přehrávek buď neúčastnila vůbec nebo souhlas k veřejnému vystupování prostě nedostala.

příslušník Sboru národní bezpečnosti

Sbor národní bezpečnosti (zkratka SNB, hovorově esenbáci, slovensky Zbor národnej bezpečnosti, ZNB) byl ozbrojený, jednotný, vojensky organizovaný sbor, fungující jako represivní složka výkonné moci v Československu v letech 1947–1991. Veřejná bezpečnost (VB) vykonávající obvyklé policejní činnosti včetně administrativy registru osob, vozidel, zbraní apod.

Petr Fiala

V roce 1983 stál u zrodu skupiny Mňága a Žďorp (tehdy Slepé střevo), psal texty a organizoval zvukové zkoušky, které probíhaly u Fialů na zahradě. Pro své depresivní nálady a neschopnosti přizpůsobit se tehdejšímu zvyklostem pobýval počátkem roku 1987 v psychiatrické léčebně v Kroměříži, kde potkal zpěváka a textaře Jindru Spilku a kde napsal řadu nyní velmi oblíbených skladeb (např. „17B“). Mimo Mňágy měl také sólový projekt Jonáš Hvězda – pod tímto pseudonymem vystupoval na různých festivalech, v roce 1989 i v Praze, zpíval a recitoval vlastní písničky a básně. O dva roky později vyšla debutová a zároveň nejdůležitější deska Mňágy Made in Valmez.

perzekuce

Perzekuce je systematické pronásledování nebo hrubé zacházení s jednotlivcem nebo skupinou osob. Obvyklou formou je náboženská perzekuce, etnická perzekuce, rasová perzekuce či politická perzekuce. Perzekuce zahrnuje izolaci, nezákonné uvěznění, nátlak, útlak či vyhrožování. Perzekuce je trestný čin podle mezinárodního trestního práva (zločin proti lidskosti).

Rádio Svobodná Evropa

Svobodná Evropa (plný anglický název Radio Free Europe/Radio Liberty, RFE/RL) je rozhlasová organizace vysílající zpravodajství do více zemí světa v různých jazycích. Svou misí Svobodná Evropa definuje jako prosazování demokratických hodnot a lidských práv podáváním informací v zemích, kde svobodná média jsou vládou zakázána nebo neúplně zavedena RFE zahájila provoz v Mnichově dne 1. května 1951 a to v češtině. První věta zněla: Volá hlas svobodného Československa, rozhlasová stanice Svobodná Evropa... Několik minut nato se ozval zvuk rušiček, jejichž typickému zvuku se říkalo "moskevské boogie".

sekce výjezdů

Část studentů stávkového výboru kteří během listopadové revoluce v roce 1989 zajišťovali kontakt s demonstracemi na náměstích měst, vystupovali na shromážděních v továrnách, školách. Vyvěšovali letáky, instalovali transparenty a informační tabule.

sitár

je mnohostrunný drnkací hudební nástroj z rodiny louten, populární v severní Indii, typický představitel nástrojů hindustánské hudby. Klasickým doprovodným nástrojem je dvojice bubnů tabla případně strunný nástroj tampura.

Státní bezpečnost

(zkratka StB, hovorově estébáci, slovensky Štátna bezpečnosť, ŠtB) byla československá politická policie, zpravodajská služba, která byla ihned od svého vzniku v roce 1945 pod kontrolou KSČ, díky obsazení Ministerstva vnitra ministrem Václavem Noskem, a sloužila k ovládnutí mocenských pozic a likvidaci protivníků komunistického režimu. Vznikla 30. června 1945 jako jedna z neuniformovaných složek Sboru národní bezpečnosti (SNB). Po roce 1948 byla jedním z hlavních nástrojů komunistického teroru. Zanikla rozkazem ministra vnitra Richarda Sachera 15. února 1990

stávkový výbor, studentská stávka

Po násilném potlačení studentského shromáždění 17. listopadu 1989, začaly 19. a 20. listopadu vznikat na vysokých školách v Praze skupiny studentů. Ti zakládali stávkové výbory, které měly informovat okolí o požadavcích studentů, disentu a umělců v divadlech.

události na Národní třídě v roce 1989

V pátek 17. listopadu se na pražském Albertově sešli studenti pražských vysokých škol. Manifestace začala v 16.00 zpěvem písně *Gaudeamus igitur* a projevem Martina Klímy z uskupení Nezávislých studentů. Státní bezpečnost odhadovala počet účastníků až na 15 000 lidí, ale další zdroj hovoří o davu až 50 000 lidí. V 16.40 byla tato část manifestace ukončena a pořadatelé vyzvali k pochodu na Vyšehrad ke hrobu Karla Hynka Máchy. Část lidí chtěla ale směřovat na Václavské náměstí, kam měli původně demonstrující dojít. Na Vyšehrad postupně dorazil dav přibližně 10 000 lidí, kteří zcela zaplnili prostranství před kostelem. V 18.15 byla demonstrace oficiálně ukončena.

Od samého začátku demonstrace docházelo ke skandování proti komunistickým hesel. Po skončení oficiální části demonstrace se dav neplánovaně vydal do centra města. Přibližně 5 000 lidí pokračovalo směrem na Karlovo náměstí. Ve snaze zastavit pochod přehradily bezpečnostní složky Vyšehradskou ulici, ale zadní část davu tlačila na předeek, čímž došlo k nárůstu paniky a tlaku a policejní kordon byl protřen.

Zadní část průvodu se potom opět dala do pohybu a přes Plaveckou ulici pokračovala v pochodu po nábřeží Vltavy až k Národnímu divadlu. Přibližně v 19.12 přišel rozkaz, že se má dav na vhodném místě zablokovat. Policejní kordon zatarasil Most 1. máje, čímž zabránil davu odbočit směrem na Pražský hrad, demonstrující zahnuli na Národní třídu a za zpěvu písně "Ach synku, synku" pokračovali směrem na Václavské náměstí. V 19.25 byla kordonem přehrazena Národní třída v prostoru Perštýna. Když bylo čelo demonstrace zastaveno, účastníci si sedli na zem před pořádkové jednotky. Dívky začaly spontánně zasunovat za štíty příslušníků pohotovostního pluku květiny. Jelikož se policejní velitelé obávali opakování předchozí situace z Vyšehradské ulice, kdy dav uzávěru obešel, došlo o čtvrt hodiny později k zablokování ústupu Národní třídou zpět směrem k Národnímu divadlu. Přibližně 10 000 demonstrantů tak bylo uzavřeno mezi dva policejní kordony. Demonstrující pokračovali v pokojné a nenásilné demonstraci za provolávání hesel jako Máme holé ruce. V této části demonstrace byl ještě demonstrantům umožňován jednotlivě volný odchod.

Přibližně ve čtvrt na devět došlo ke změně situace, kdy již nebylo možné obklíčení opustit a policejní kordon postupující směrem od Národního divadla začal prostor zahušťovat. Pohotovostní pluk veřejné bezpečnosti a Odbor zvláštního určení (tzv. červené baret) následně začaly demonstrující surově bít obušky. Třebaže byli účastníci demonstrace vyzýváni k rozchodu, jediné únikové cesty vedly skrz tzv. "uličky", kde byli demonstranti brutálně bití.[25] Do 21.20 byla tímto způsobem demonstrace násilně rozptýlena[34]; někteří účastníci byli následně zatčeni a naloženi do připravených autobusů.[35] I po rozehnání demonstrace docházelo ze strany pořádkových jednotek k napadání jednotlivců či skupinek přihlížejících.

Nezávislá lékařská komise později uvedla, že 568 lidí bylo během zásahu zraněno. Část studentů, kterým se podařilo z místa utéci, zamířila do divadel, kde hovořila s herci (např. s Jaromírem Hanzlíkem, Jiřím Lábusem, Miroslavem Krobotem) o policejním zásahu na Národní třídě a projednávání vyhlášení stávkový na podporu studentů. Poprvé se zde objevila zpráva o možných mrtvých lidech z řad demonstrujících.

undergroundová kapela

Underground (výslovnost „andrgraund“, z anglického výrazu pro podzemí) je výraz označující skryté, např. neuváděné, neoficiální až ilegální hnutí. Může jít např. o kriminální podsvětí nebo odboj během druhé světové války, v jiných jazycích se označení používá především pro kulturní hnutí, umělecká hnutí, hudební hnutí, subkulturu, kontrakulturu atp. vymaňující se z hlavního proudu.

V českém prostředí označuje pojem především hnutí zvané také druhá kultura, jehož vůdčím duchem byl český teoretik umění a básník Ivan Martin Jirous a v hudbě nejvýraznějšími zástupci hudební skupiny The Plastic People of the Universe a DG 307

vyhození ze školy, zákaz výkonu povolání

S nástupem Gustáva Husáka do čela KSČ však nastalo dlouhé období tzv. normalizace a přijetím takzvaného Poučení z krizového vývoje. Byla zavedena tuhá cenzura. Z komunistické strany bylo vyloučeno 327 000 lidí. O práci přišlo asi 350 000 lidí, z vedoucích míst museli odejít lidé s liberálními názory, mnoha mladým lidem nebylo z kádrových důvodů umožněno studium. „Nespolehlivým“ byl zakázán výkon jejich profese, směli, bez ohledu na své vzdělání, vykonávat práci jen v dělnických profesích. Útlak byl však uplatňován mírnějšími nebo skrytějšími metodami než v 50. letech.

Zdroj: www.wikipedia.cz

**POST BELLUM
PŘÍBĚHY NAŠICH SOUSEDŮ**

**JIŘÍ DOHNAL
OD NORMALIZACE K LISTOPADU 1989
OČIMA HUDEBNÍKA**

**Tým žáků Základní školy Kolín V., Mnichovická 62 Kolín
MATĚJ ŠKRAMOVSKÝ a ALEXANDER TATÁR
ČERVEN 2022**
